

SAMORZĄD TERYTORIALNY W SYSTEMIE PRAWA

PRAWO ADMINISTRACYJNE - ĆWICZENIA

Maciej M. Sokołowski

Konstytucja RP

art. 163

Samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne nie zastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych

art. 164

1. Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina.
2. Inne jednostki samorządu regionalnego albo lokalnego i regionalnego określa ustawa.
3. Gmina wykonuje wszystkie zadania samorządu terytorialnego nie zastrzeżone dla innych jednostek samorządu terytorialnego.

Konstytucja RP

art. 165

1. Jednostki samorządu terytorialnego mają osobowość prawną. Przysługują im prawo własności i inne prawa majątkowe.
2. Samodzielność jednostek samorządu terytorialnego podlega ochronie sądowej.

Konstytucja RP

art. 166

1. Zadania publiczne służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej są wykonywane przez jednostkę samorządu terytorialnego jako zadania własne.
2. Jeżeli wynika to z uzasadnionych potrzeb państwa, ustawa może zlecić jednostkom samorządu terytorialnego wykonywanie innych zadań publicznych. Ustawa określa tryb przekazywania i sposób wykonywania zadań zleconych.
3. Spory kompetencyjne między organami samorządu terytorialnego i administracji rządowej rozstrzygają sądy administracyjne.

Konstytucja RP

art. 167

1. Jednostkom samorządu terytorialnego zapewnia się udział w dochodach publicznych odpowiednio do przypadających im zadań.
2. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są ich dochody własne oraz subwencje ogólne i dotacje celowe z budżetu państwa.
3. Źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego są określone w ustawie.
4. Zmiany w zakresie zadań i kompetencji jednostek samorządu terytorialnego następują wraz z odpowiednimi zmianami w podziale dochodów publicznych..

Konstytucja RP

art. 168.

Jednostki samorządu terytorialnego mają prawo ustalania wysokości podatków i opłat lokalnych w zakresie określonym w ustawie.

Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r.

o podatkach i opłatach lokalnych

- podatek od nieruchomości;
- podatek od środków transportowych;
- opłata targowa;
- opłata miejscowa;
- opłata uzdrowiskowa;
- opłata od posiadania psów.

Konstytucja RP

art. 169.

1. Jednostki samorządu terytorialnego wykonują swoje zadania za pośrednictwem organów stanowiących i wykonawczych.
2. Wybory do organów stanowiących są powszechne, równe, bezpośrednie i odbywają się w głosowaniu tajnym. Zasady i tryb zgłaszania kandydatów i przeprowadzania wyborów oraz warunki ważności wyborów określa ustawa.
3. Zasady i tryb wyborów oraz odwoływania organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego określa ustawa.
4. Ustrój wewnętrzny jednostek samorządu terytorialnego określają, w granicach ustaw, ich organy stanowiące.

Konstytucja RP

art. 170.

Członkowie wspólnoty samorządowej mogą decydować, w drodze referendum, o sprawach dotyczących tej wspólnoty, w tym o odwołaniu pochodzącego z wyborów bezpośrednich organu samorządu terytorialnego. Zasady i tryb przeprowadzania referendum lokalnego określa ustawa.

Konstytucja RP

art. 171.

1. Działalność samorządu terytorialnego podlega nadzorowi z punktu widzenia legalności.
2. Organami nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego są Prezes Rady Ministrów i wojewodowie, a w zakresie spraw finansowych regionalne izby obrachunkowe.
3. Sejm, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, może rozwiązać organ stanowiący samorządu terytorialnego, jeżeli organ ten rażąco narusza Konstytucję lub ustawy.

Konstytucja RP

art. 172.

1. Jednostki samorządu terytorialnego mają prawo zrzeszania się.
2. Jednostka samorządu terytorialnego ma prawo przystępowania do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych oraz współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.
3. Zasady, na jakich jednostki samorządu terytorialnego mogą korzystać z praw, o których mowa w ust. 1 i 2, określa ustawa.

Ustawy samorządowe

- ❑ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym
- ❑ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym
- ❑ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa

Podział terytorialny 1944-50

**14 województw
oraz 2 miasta
wydzielone: Łódź i
Warszawa**

Podział terytorialny 1950-57

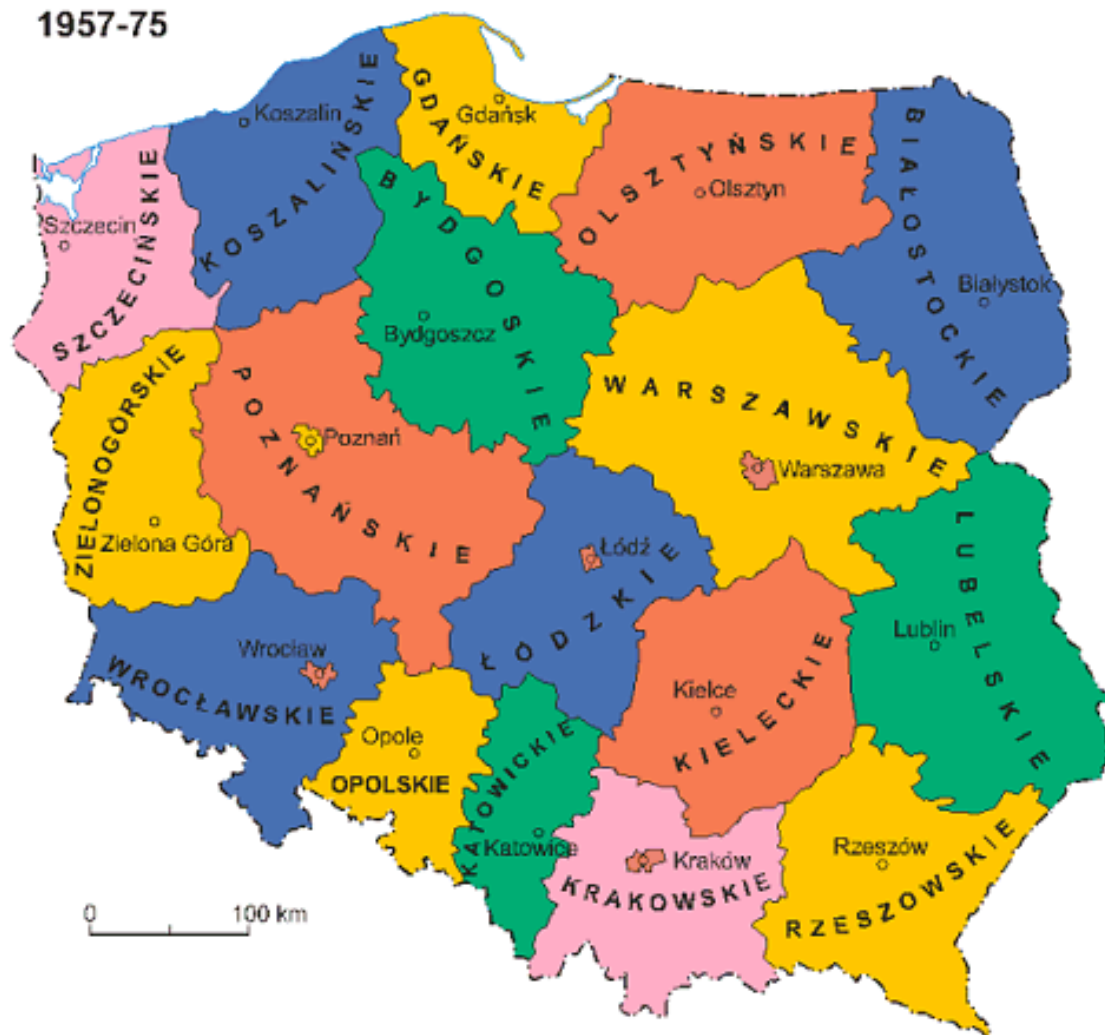
1950-57

17 województw
oraz **2** miasta
wydzielone: **Łódź** i
Warszawa

Podział terytorialny 1950-57

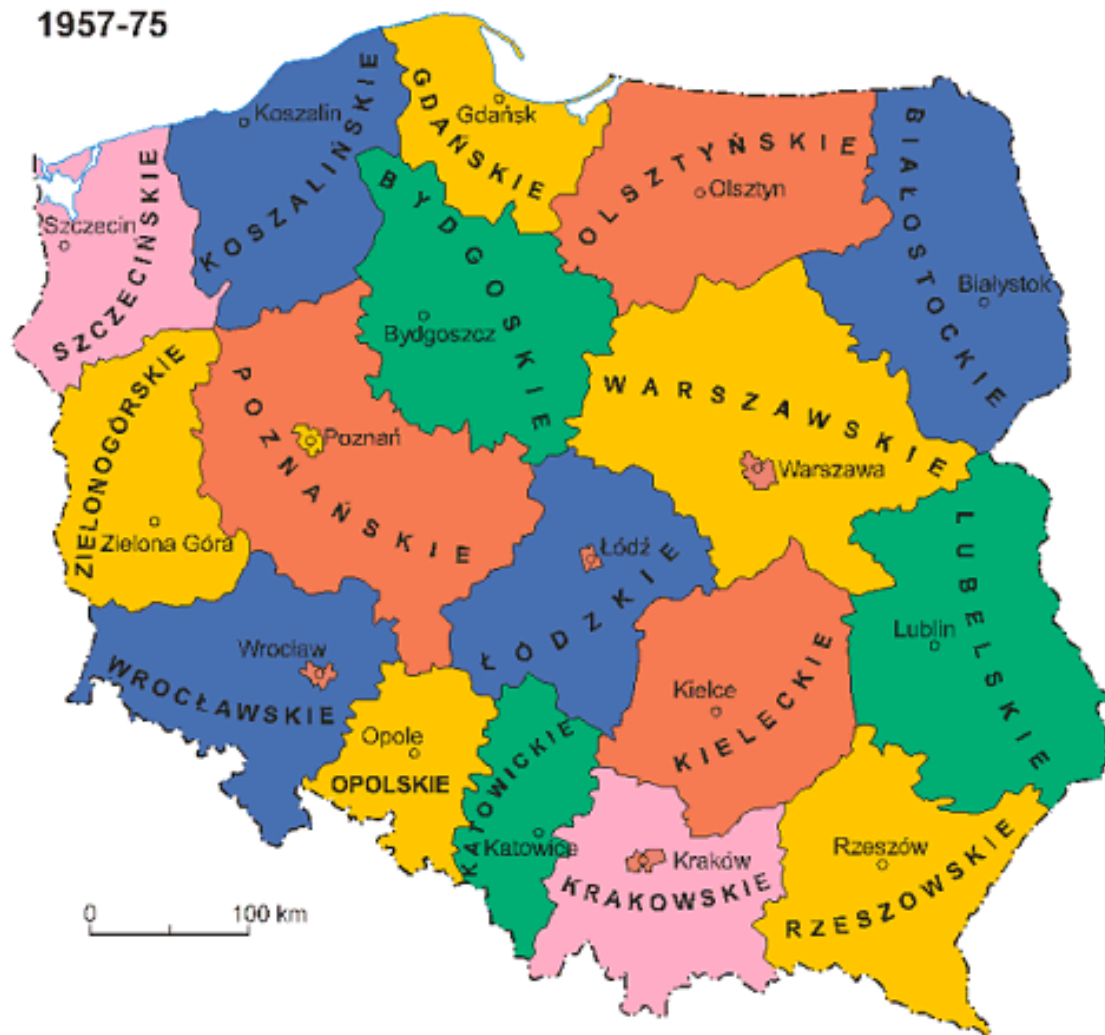
1957-75

**17 województw i
5 miast
wydzielonych:
Warszawa, Łódź,
Kraków, Wrocław i
Poznań**

Podział terytorialny 1957-75

1957-75

**17 województw i
5 miast
wydzielonych:
Warszawa, Łódź,
Kraków, Wrocław i
Poznań**

Podział terytorialny 1975-98

**49 województw i
miasto stołeczne
Warszawa oraz
miasta Kraków,
Łódź i Wrocław**

Podział terytorialny 1998-

**16 województw i
miasto stołeczne
Warszawa oraz
miasta Kraków,
Łódź i Wrocław**

Gmina: organy gminy

- ❑ Organami gminy są:
  - rada gminy,
  - wójt (burmistrz, prezydent miasta).

Gmina: rada gminy

- ❑ Do właściwości rady gminy należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej.
- ❑ Do wyłącznej właściwości rady gminy należy:
  - uchwalanie statutu gminy,
  - ustalanie wynagrodzenia wójta, stanowienie o kierunkach jego działania oraz przyjmowanie sprawozdań z jego działalności,
  - uchwalanie budżetu gminy, rozpatrywanie sprawozdania z wykonania budżetu oraz podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium z tego tytułu,
  - uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,

Gmina: wójt

- ❑ Organem wykonawczym gminy jest wójt.
- ❑ Wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) nie może być osoba, która nie jest obywatelem polskim.
- ❑ Burmistrz jest organem wykonawczym w gminie, w której siedziba władz znajduje się w mieście położonym na terytorium tej gminy
- ❑ W miastach powyżej 100.000 mieszkańców organem wykonawczym jest prezydent miasta.

Gmina: sołtys

- ❑ Organem uchwałodawczym w sołectwie jest zebranie wiejskie, a wykonawczym – sołtys. Działalność sołtysa wspomaga rada sołecka.
- ❑ Sołtys oraz członkowie rady sołeckiej wybierani są w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów, przez stałych mieszkańców sołectwa uprawnionych do głosowania.
- ❑ Sołtys korzysta z ochrony prawnej przysługującej funkcjonariuszom publicznym (art. 36 ust. 3)

Gmina

art. 2.

1. Gmina wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.
2. Gmina posiada osobowość prawną.
3. Samodzielność gminy podlega ochronie sądowej

Art. 4.

1. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia:
  - tworzy, łączy, dzieli i znosi gminy oraz ustala ich granice,
  - nadaje gminie lub miejscowości status miasta i ustala jego granice,
  - ustala i zmienia nazwy gmin oraz siedziby ich władz

Gmina: jednostki pomocnicze

art. 5.

1. Gmina może tworzyć jednostki pomocnicze: sołectwa oraz dzielnice, osiedla i inne. Jednostką pomocniczą może być również położone na terenie gminy miasto.

Gmina: zadania i zadania własne

art. 6.

1. Do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, nie zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów.

Art. 7.

1. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy:
  - 1) ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
  - 2) gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,

Gmina: zadania własne

- 3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- 3a) działalności w zakresie telekomunikacji,
- 4) lokalnego transportu zbiorowego,
- 5) ochrony zdrowia,
- 6) pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- 6a) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- 7) gminnego budownictwa mieszkaniowego,

Gmina: zadania własne

- 8) edukacji publicznej,
- 9) kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 10) kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- 11) targowisk i hal targowych,
- 12) zieleni gminnej i zadrzewień,
- 13) cmentarzy gminnych,

Gmina: zadania własne

- 14) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego,
- 15) utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- 16) polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej,
- 17) wspierania i upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej,

Gmina: zadania własne

- 18) promocji gminy,
- 19) współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- 20) współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Gmina: zadania własne i zlecone

2. Ustawy określają, które zadania własne gminy mają charakter obowiązkowy.
3. Przekazanie gminie, w drodze ustawy, nowych zadań własnych wymaga zapewnienia koniecznych środków finansowych na ich realizację w postaci zwiększenia dochodów własnych gminy lub subwencji.

Gmina: zadania własne obowiązkowe i fakultatywne

- ❑ Wypłacanie zasiłków okresowych i celowych jest zadaniem własnym gminy z zakresu pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym.
- ❑ Wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze jest określone jako zadanie gminy, ale nie ma charakteru obowiązkowego.

Gmina: zadania zlecone

- ❑ ustawa z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych

Art. 8. 1. Dowody osobiste wydają organy gmin.

2. Wydawanie, wymiana i unieważnianie dowodów osobistych są zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej.

- ❑ ustawa z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych

Art. 4.

Organy gminy wykonują zadania określone w ustawie jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

Powiat

- ❑ Mieszkańcy powiatu tworzą z mocy prawa lokalną wspólnotę samorządową.
- ❑ Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.
- ❑ Powiat ma osobowość prawną.
- ❑ Samodzielność powiatu podlega ochronie sądowej.
- ❑ O ustroju powiatu stanowi jego statut.

Powiat: zadania

- ❑ Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie.
- ❑ Do zadań publicznych powiatu należy również zapewnienie wykonywania określonych w ustawach zadań i kompetencji kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży.
- ❑ Ustawy mogą określać niektóre sprawy należące do zakresu działania powiatu jako zadania z zakresu administracji rządowej, wykonywane przez powiat.
- ❑ Powiat na uzasadniony wniosek zainteresowanej gminy przekazuje jej zadania z zakresu swojej właściwości na warunkach ustalonych w porozumieniu.
- ❑ Zadania powiatu nie mogą naruszać zakresu działania gmin

Powiat: organy

- ❑ Organami powiatu są:
  - rada powiatu,
  - zarząd powiatu.
- ❑ Mieszkańcy powiatu podejmują rozstrzygnięcia w głosowaniu powszechnym - poprzez wybory i referendum powiatowe - lub za pośrednictwem organów powiatu.

Referendum powiatowe

Kwidzyn ▾

naszemiasto.pl

Nowość

Wydarzenia ▾ Rozrywka ▾ Katalog firm ▾ Forum Ogłoszenia Sport ▾ Dom Facebook

Kwidzyn » Wydarzenia » Referendum: Większość opowiedziała się za szpitalem powiatowym, ale wyniki nie są wiążące

Referendum: Większość opowiedziała się za szpitalem powiatowym, ale wyniki nie są wiążące

2012-08-13, Aktualizacja: 2012-08-16 19:31

Znamy już wyniki pierwszego w historii naszego powiatu referendum lokalnego. Większość tych, którzy wzięli udział w głosowaniu opowiedziała się za pozostawieniem samorządowej kontroli nad szpitalem powiatowym w Kwidzynie, poprzez zachowanie przez powiat 51 proc. udziałów w spółce Zdrowie. Wyniki referendum nie są jednak wiążące, bo frekwencja wyniosła 11,89 proc. zamiast wymaganych 30 proc.

 Tweetnij

 skomentuj 34

Powiat: Rada powiatu

- ❑ Rada powiatu jest organem stanowiącym i kontrolnym powiatu, z zastrzeżeniem przepisów o referendum powiatowym.
- ❑ Kadencja rady trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.
- ❑ Radni wybierani są w wyborach bezpośrednich. Zasady i tryb przeprowadzania wyborów do rady powiatu określa odrębna ustawa (ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy).
- ❑ Odwołanie rady powiatu przed upływem kadencji następuje w drodze referendum powiatowego.

Powiat: organy

- ❑ Do wyłącznej właściwości rady powiatu należy m.in.:
- stanowienie aktów prawa miejscowego, w tym statutu powiatu,
- wybór i odwołanie zarządu oraz ustalanie wynagrodzenia jego przewodniczącego,
- powoływanie i odwoływanie, na wniosek starosty, skarbnika powiatu, będącego głównym księgowym budżetu powiatu,
- stanowienie o kierunkach działania zarządu powiatu oraz rozpatrywanie sprawozdań z działalności zarządu, w tym z działalności finansowej,
- uchwalanie budżetu powiatu,
- rozpatrywanie sprawozdania z wykonania budżetu oraz podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium dla zarządu z tego tytułu,

Powiat: Zarząd powiatu

- ❑ Zarząd powiatu jest organem wykonawczym powiatu.
- ❑ W skład zarządu powiatu wchodzi starosta jako jego przewodniczący, wicestarosta i pozostali członkowie.
- ❑ Rada powiatu wybiera zarząd w liczbie od 3 do 5 osób, w tym starostę i wicestarostę
- ❑ Członkiem zarządu powiatu nie może być osoba, która nie jest obywatelem polskim.
- ❑ Członkostwa w zarządzie powiatu nie można łączyć z członkostwem w organie innej jednostki samorządu terytorialnego oraz z zatrudnieniem w administracji rządowej, a także z mandatem posła i senatora.

Powiat: Zarząd powiatu

- ❑ Zarząd powiatu wykonuje uchwały rady powiatu i zadania powiatu określone przepisami prawa.
- ❑ Do zadań zarządu powiatu należy w szczególności:
  - przygotowywanie projektów uchwał rady,
  - wykonywanie uchwał rady,
  - gospodarowanie mieniem powiatu,
  - wykonywanie budżetu powiatu,
  - zatrudnianie i zwalnianie kierowników jednostek organizacyjnych powiatu.
- ❑ W realizacji zadań zarząd powiatu podlega wyłącznie radzie powiatu.

Powiat: Administracja zespolona

- ❑ Starosta organizuje pracę zarządu powiatu i starostwa powiatowego, kieruje bieżącymi sprawami powiatu oraz reprezentuje powiat na zewnątrz.
- ❑ Starosta jest kierownikiem starostwa powiatowego oraz zwierzchnikiem służbowym pracowników starostwa i kierowników jednostek organizacyjnych powiatu oraz zwierzchnikiem powiatowych służb, inspekcji i straży.
- ❑ Powiatową administrację zespoloną stanowią:
  - starostwo powiatowe,
  - powiatowy urząd pracy, będący jednostką organizacyjną powiatu,
  - jednostki organizacyjne stanowiące aparat pomocniczy kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży.

Powiat: Administracja zespolona

- ❑ Starosta sprawując zwierzchnictwo w stosunku do powiatowych służb, inspekcji i straży:
  - powołuje i odwołuje kierowników tych jednostek, w uzgodnieniu z wojewodą, a także wykonuje wobec nich czynności w sprawach z zakresu prawa pracy, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej,
  - zatwierdza programy ich działania,
  - uzgadnia wspólne działanie tych jednostek na obszarze powiatu,
  - w sytuacjach szczególnych kieruje wspólnymi działaniami tych jednostek,
  - zleca w uzasadnionych przypadkach przeprowadzenie kontroli.
- ❑ Komendant Powiatowy Policji, Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, Powiatowy Lekarz Weterynarii, Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego.

Pytania i dyskusja

Dziękuję za uwagę